

JORDISK

THEIS ØRNTOFT

Jordisk

ÖVERSÄTTNING AV JOHANNE LYKKE NADEREHVANDI

ALBERT BONNIERS FÖRLAG

Av Theis Ørntoft på andra förlag:

Solar 2020

Dikter 2014 2016

Citatet ur John Steinbecks *Öster om Eden* på s. 154 återges i Nils Holmbergs
översättning från 1953

Dikten av Inger Christensen på s. 549 är hämtad ur *Eller som med intet som språk:*
dikter, prosa, utkast (Modernista, 2024) i översättning av Marie Silkeberg

Denna översättning har fått stöd från Nordiska ministerrådet

**Nordiska
ministerrådet**

Albert Bonniers Förlag

Box 3159

103 63 Stockholm

www.albertbonniersforlag.se

info@albertbonniers.se

ISBN 978-91-0-080540-1

COPYRIGHT © Theis Ørntoft & Gyldendal, Copenhagen 2023

Published by agreement with Gyldendal Group Agency

ORIGINALET S Titel Jordisk

ÖVERSÄTTNING Johanne Lykke Naderehvandi

OMSLAGSMÅLNING gry av Anders Christian Eriksen

OMSLAGSFÖRARBETNING K. Vang, bearbetning av Ingrediensen AB

TRYCK ScandBook, EU 2025

1

BARNENS BOK

Höst

TIDIGARE SAMMA HÖST hade de lagt nytt tak på husets tillbyggnad. Det gamla visade sig vara murket, det blev synligt i stort sett fråna dagen till nästa. Åtminstone för dem som bodde i kollektivet. En söndagsmorgon, när Rhea klev upp och gick ner till bottenvåningen, var hela taket i korridoren ut mot tvättstugan och badrummet plötsligt fyllt med stora, mörka fuktfläckar. Hade de kommit på en enda natt? Ingen av de fyra hade lagt märke till fläckarna förut. Veckan därpå rev de ner inner- och yttertak och la ett nytt. Det tog merparten av en helg. Det var Hans som var samordnare för projektet; Hanna var i Köpenhamn den helgen, som så många gånger förut när de skulle göra något gemensamt, men både Rhea och Birgitte hjälpte till. Rhea åkte med Hans in till byggvaruhuset i Stege; större delen av tiden gick hon bara och slog dank i den stora lagerlokalen, medan Hans pratade med en anställd om olika mått och om vad som behövdes, sedan körde de hem med ett släp fyllt av material, och under de tre dagar som följde jobbade de på gården. Rhea sågade läkter enligt de mått hon hade fått angivna. Som alltid när det gällde praktiskt arbete kände hon sig som en nybörjare. Hon höll gipsplattorna medan Birgitte eller Hans skruvade fast dem, och så, när stommen var färdig, klättrade Rhea upp på den nylagda takpappen och målade på tjock, flytande asfalt. Det duggregnade hela den helgen. De fick avbryta arbetet ett otal gånger och dra en fladdrande militärgrön presenning över bygget, medan de väntade på att regnet skulle dra vidare. Hans och Birgitte hade verkat så lugna och bekymmerslösa under de pauserna. Rhea hade stått och

stampat. Ännu tidigare, när det var sensommar och solen ännu stod högt på himlen, var det skorstenen till den gamla oljekaminen de hade rivit. Tegelstenarna låg fortfarande i en stor hög bakom skjulet och behövde bankas fria från murbruk. Högen hade blivit avsevärt mycket större än Rhea hade föreställt sig; hon hade svårt att förstå hur en vanlig skorsten kunde ta så mycket plats när den monterades ner, och vissa dagar när hon gick förbi högen fick tegelstenarna henne att tänka på förhållandet mellan ordning och kaos. Att det var som om kaos, fysiskt och materiellt, tog större plats än ordning. Men mest av allt påminde tegelstenarna Rhea om hennes pappa.

Det var vanligtvis antingen på Hans eller Birgittes initiativ som ett nytt projekt såg dagens ljus i kollektivet. På ett möte hade det nyligen framkommit att Hans ville gjuta en ny grund under tillbyggnaden. Tillbyggnaden, där tvättstugan och badrummet låg, hade uppförts någon gång på sjuttioalet, knappt hundra år efter själva huvudbyggnaden, men inte desto mindre var det tillbyggnaden som det var absolut mest problem med. Ingen hade berättat för dem när de köpte tomten att det inte ens *fanns* någon grund under den delen av huset och att det under årets frodigaste månader kunde växa fram ogräs i hörnen inomhus. På mötet hade Hans uttryckt en önskan om att gjuta grunden före vintern, men så hade de röstat om det alla fyra och bestämt sig för att vänta till nästa vår.

Trots mer än tre år på Møn kämpade Rhea fortfarande med känslan av att inte riktigt höra till. Det kunde kännas som att hon inte hade skrapat ihop tillräckligt antal år, som om hon inte hade samma behörighet som alla andra på ön. Även om grannparet till vänster om henne hade flyttat in senare än hon. När de kom var Rhea officiellt inte nyast i området längre, den sociala pilen pekade nu på grannarna och skulle fortsätta göra så till nästa gång någon flyttade hit. Och ändå kunde känslan av att inte ha samma behörighet som alla andra dyka upp i Rhea nästan var som helst. När hon handlade på Brugsen, när hon gick en promenad över åkrarna, när hon häl-

sade på folk i byn. Då och då kunde det få henne att längta tillbaka till anonymiteten i Köpenhamns nordvästkvarter. Det var den enda obestriddliga fördelen med att bo i en stor stad, hade hon insett, att man i en tvårummare inte behövde svara inför någon annan än sig själv. Här var det ingen som undkom ryktenas evigt cirkulerande ekonomi, hur mycket man än försökte, den var osynlig och inkluderade alla och envar, det hade hon förstått från första dagen hon satte sin fot här. Kanske var det grannen till höger, Tommys, förtjänst. Redan under deras första samtal, som ägde rum ute på gatan en kall eftermiddag i mars, hade denna stora, lite bryska man i blå overall meddelat att han mycket väl kände till Rheas radioprogram. Faktiskt hade han precis hört det snackas om dem nere i hamnen, alltså innan Rhea och hennes flyttlass ens hade anlänt; han hade hört att en radiojournalist skulle flytta till ön. Det kände man alltså på något mystiskt vis till nere i hamnen. Tommy hade också varit tydlig med att han inte hade lyssnat på ett enda av dessa program. Rhea hade låtit bli att nämna för sin nya granne att hon främst levde på a-kassa och inte hade producerat vare sig ett radioprogram eller några artiklar på över ett halvår. Hon hade inte pratat så mycket med Tommy sedan den eftermiddagen. En morgon hade hon lånat en vattenkokare av honom, eftersom kollektivets egen inte funkade, och det var i stort sett allt. Men uppe från sitt rum hade hon fri sikt över den kolossala oreda som utgjorde hans tomt. Ofta när hon satt och jobbade kunde hon försjunka i tankar över vidden av oreda på andra sidan häcken. Man kunde få för sig att någon hade sprängt en handgranat där borta, och den dagliga synen av Tommys kaotiska trädgård gav Rhea känslan att hon kände honom bättre än vad som egentligen var fallet. Tre bilvrak stod parkerade huller om buller. En av dem hade fått flera rutor krossade. Mot fasaden låg ett vitt badkar och en gammal optimistjolle, det fanns staplar med bildäck, orange gasflaskor, oljefat, högar av avloppsrör, grytor och stekpannor utslängda i gräset, leksaker, mikrovågsugnar, ett berg av gamla datorskärmar.

Gemensamt för de många sakerna var att ingen av dem hade rört sig ur fläcken under de tre år som Rhea hade bott här.

Hon hade suttit här uppe och jobbat länge nu, med utsikt över röran, och som alltid när hon befann sig någonstans under en längre tid så hade hennes rum till slut blivit en grotta. På sista tiden hade hon dock mest suttit och stirrat: ner på Tommys oordning, in i datorskärmen, in i sitt ofärdiga överflöd av idéer, som också bredde ut sig över rummets väggar. Kunde det inte vara en bra idé, hade hon till exempel tänkt, att åka runt i Norden och dokumentera resan med bandspelare. Samtal i bilen, samtal med lokalinvärnare, ljudet av Skandinavien, var en av idéerna, en nordisk odysse i bil, hade hon tänkt, det skulle vara sommarledigt och färden skulle gå genom Sverige, Finland och Nordnorge. Hon föreställde sig midnattssol och skogssjöar, björkar och insektssvärmar, hon föreställde sig tältövernattningar, små ställen med folk som pratar på obegriplig dialekt; men resan hade aldrig blivit av. En annan idé som hängde och slokade på väggen hade sin upprinnelse i en artikel från Reuters som hon läst. Artikeln handlade om en grupp ensamstående kinesiska män som hade bosatt sig i en övergiven gruvstad i norra Kina. Staden hette Hegang och männen hade sökt sig dit uteslutande på grund av att hyran var ovanligt låg. Här tjänade de pengar på att sitta och skriva positiva recensioner av allehanda produkter online. Det var deras uppgift. Rhea hade slagits av hur spektakulärt, närmast sublimt deprimerande dessa mäns liv verkade, och under några månader hade hon haft planer på att resa dit och göra ett reportage. Hon gick så långt som till att ta kontakt med ett par av männen, bland annat en 32-årig skeppsmekaniker som dagarna i ända satt i den gamla kolgruvestaden och författade positiva recensioner av produkter han aldrig hade hållit i sin hand.

Och så drabbade pandemin världen.

Under den första nedstängningen hade Rhea förblivit märkligt opåverkad av alltihop. Under den andra hade hon upplevt något som hon senare kommit att tänka på som en mild, mörk extas. Den totala

nedstängningen, det totala vintermörkret, ett nästan kristallint stillastående i allting, både i naturen och samhället, januari och februari, det var kallt under de månaderna 2021, iskallt, vindstilla och otroligt mörkt på Møn. Också hennes dygnsrytm hade påverkats när allting stängdes ner för andra gången. Hon stannade uppe senare och senare, fram till långt in på natten, till dess att alltihop i stort sett hade blivit bakvänt och hon sällan klev upp före klockan tolv. Samtidigt fick hon för vana att hålla sig inomhus under dagens ljusa timmar, hon stannade oftast på sitt rum eller satt i kollektivets vardagsrum, och först när mörkret hade fallit gick hon en promenad. Hon gick långt, gärna sju åtta kilometer, oftast ner genom tallskogen, förbi prästgården och ut över åkrarna, ibland hela vägen ner till stranden, där hon kunde stå länge och titta upp mot en gnistrande vinterstjärnhimmel. Hon hade inte producerat något mätbart eller konkret under de månaderna, men hon hade tänkt ut idéer, hon hade känt det som om hon grävde ut ett nät av kreativa förbindelser, som om hon la upp ett förråd. Så hade våren kommit tillsammans med nedstängningens slut och sitt milda ljus, och det hade Rhea inte tyckt om. Hans menade att hon led av vårtrötthet, det var ett dokumenterat fenomen, påstod han. Rhea visste med sig att det hon upplevde var bra mycket värre än vårtrötthet, men hon berättade det aldrig för de andra i kollektivet. För att råda bot på det, vad det än var hon led av, hade hon börjat kliva upp mycket tidigt. Det gick från ena dagen till den andra, hon gjorde det bara så där, började springa varje morgon klockan sju, började äta havregrynsgröt med äpple och russin, hon delade in dagen i en noga fastlagd struktur, men utan att det fick önskad effekt på känslan av oförklarligt, abstrakt mörker. På dagtid ägnade hon sig fortfarande åt att sitta på sitt rum och stirra in i datorn och hade på så sätt insett hur osammanhängande hon fann alla sina idéer till radioprogram och artiklar. Ett mycket litet antal av dem, för att inte säga inga, hade blivit till något. Och när hon satt där, ofta ensam i kollektivet medan de andra hade återvänt till sina samhällstillvända

jobb, kunde hon känna det som att pandemin hade förändrat något i henne för alltid. Hon hade inga svårigheter att föreställa sig hur de senaste årens nedstängningar var guld för samhällsvetenskaperna, hur det i en lång rad år framöver skulle skrivas bra och relevanta avhandlingar i universitetssammanhang om vad politikerna borde ha gjort och inte gjort, om de makroekonomiska konsekvenserna av den ena och andra och tredje åtgärden – men vad viruset hade haft för inspirerande effekt på konsten och kulturen var fortfarande omöjligt för henne att få grepp om.

En kväll när de boende i kollektivet för en gångs skull befann sig i vardagsrummet samtidigt hade Birgitte föreslagit att de skulle hålla öppet hus. Hon ansåg att de borde bjuda hem folk i grannskapet och visa dem vad som pågick, för att signalera öppenhet. Det här var inte något de hade gjort i kollektivet förut, men det fanns intresse för idén och trots att hon hade sina betänkligheter hade Rhea också röstat för. Ett datum spikades. Och allt detta var skälet till att hon denna förmiddag, en molnig onsdag i mitten av september, stod i kollektivets stora trädgård och plockade äpplen tillsammans med Hans.

Över dem sken solen från en orolig, molnspäckad himmel. Med jämna mellanrum svepte en kraftig kastvind genom trädkronorna och buskarna. De hade kommit överens om att låta lådor med äpplen stå framme på gården och medan de gick och plockade diskuterade de smaken på äpplet discovery. Hans tyckte att dess smak hade ett stråk av röda bär i sig, kanske jordgubbe. Rhea stack upp fruktplockaren mellan bladen, lirikade loss ett äpple och kände hur frukten släppte sitt fäste i trädet på ett sätt som fick henne att tänka på en navelsträng man klippte av med sax. En kastvind ruskade om trädgården. Ett böljande susande, gräset som glänste silvergrönt, de nedfallna löven som virvlade runt. Nere vid hennes fötter kröp en geting runt på ett av de ruttna äpplena, ögonblicket därpå lättade den och försvann upp i förmiddagsluset med sina nervösa, men säkert målinriktade virvlar. Hans hade precis hållit ett längre föredrag om äpplet och därför

visste Rhea nu att berättelsen om discovery, och om äpplen i största allmänhet, precis som de flesta andra berättelser var en om grekerna och romarna, som vid en närmare anblick visade sig vara historien om något ännu äldre. I detta fall sumererna i Mesopotamien. Flera årtusenden före Kristus hade de börjat ta fram äppelsorter med hjälp av korsning och ympning, och först senare hade grekerna och romarna, som hade tyckt oerhört mycket om äppelodling, tagit vid, något man kunde se om man läste lyrikern Horatius, som enligt Hans beskrev det antika romarriket som en enda stor fruktplantage. Ännu senare tog medeltida munkar med sig matäpplena norrut, upp till de skandinaviska breddgraderna, där äpplena tack vare kyliga nätter och varierande temperaturer trivdes utmärkt och utvecklade smaker i en komplex balans mellan syra och sötma.

Rhea hade sällan något emot att Hans höll sina föredrag. Hon tänkte på det som en radio man med hjälp av ett par frågor kunde slå på och sedan låta sig informeras av medan man jobbade. Men just nu teg han. En stor flock gäss flög in över området i en mängd V-formationer. Det var den enda händelse som ryckte henne från arbetet under den kommande timmen. Det var en storslagen syn. Man hörde det susande ljudet av hundratals, kanske tusentals simultana vingslag; det kom ett par på efterkälken, så var flocken borta.

Medan de släpade upp äppellådorna till gårdsplanen och organiserade dem längs redskapsskjulet började de prata om Hans tankar om ett självförsörjande kollektiv. Det var han som tog upp ämnet, han sa att han funderade på att berätta om sina tankar under öppet hus-tillställningen. Han ville gärna presentera deras kollektiv som politiskt, gå rakt på sak, berätta om självförsörjning, ekologisk minimalism, kanske till och med om översvämningsskydd. Rhea var rädd att det kunde uppfattas som en provokation bland lokalborna, om de ställde sig upp på det viset och drog igång att ideologiskt rättfärdiga sitt levnadssätt.

”En provokation, säger du?” sa Hans.

Rhea höll upp en hand för solen.

”Inser du inte det?”

”Inte direkt.”

Hon var van vid att vara både ense och oense med honom i många frågor. Exempelvis visste hon att planeten precis som människan, i Hans ögon, skulle ha vunnit på att människan aldrig lämnat stenalldern. Det var en diskussion de hade haft otaliga gånger och de kunde numera varandras argument utan och innan. Än så länge hade dock inget av deras samtal på allvar övertygat Rhea om att ett samhälle utan sjukhus, ambulans och penicillin kunde vara inte bara till naturens fördel, utan även till människans. Men det ansåg alltså Hans.

”Jag tycker att du ska låta bli”, sa hon. ”Ge folk chansen att bilda sig en egen uppfattning. Är inte det bäst? Om det kommer någon överhuvudtaget, vill säga.”

”Det är klart att någon kommer.”

Rhea ställde ner de sista äppellådorna, sedan tog hon ett äpple mellan tänderna, öppnade dörren till källaringången och klev ur gummi-stövlarna på dörrmattan. Hon vände sig mot Hans, som fortfarande såg tankfull ut där han stod och rökte. Hon tog en tugga av äpplet. Det var sant, smaken hade ett stråk av röda bär. Hon kom att tänka på fåren i hagen. Hon tog på sig stövlarna igen och gick ut i förmiddagsljuset, som pupillerna redan hade hunnit bli ovana vid.

”Hade du fem minuter ikväll, förresten?” sa hon medan hon passerade Hans.

”Självklart.”

”Det vore till stor hjälp.”

”Självklart.”

”Tack, Hans.”

Hon begav sig nedför stigen, förbi fläderträden och högen med tegelstenar som fortfarande låg i skuggan bakom redskapsskjulet och väntade på att bli organiserad. Hon fortsatte ner till inhägnaden. Redan när hon grävde med spaden i kraftfodret anade hon hur fåren

kom travande från sin plats i hagen. Det fanns inte särskilt mycket gräs kvar, så de var tvungna att komplettera med hö och kraftfoder. Åsynen av de förväntansfulla, småspringande djuren fick henne alltid att tänka på sin barndom. På den tiden hade det också varit Rheas uppgift att mata fåren. Hon stod en minut och betraktade de ulliga varelserna. Kände lugnet från dem. Äta, skita, sova, stå. Ett enkelt liv. En sommardag för många år sedan hade hon legat bredvid sin barndomskompis Sofia och följt slakten uppifrån taket. Osedda av de vuxna. Det var Hardy, områdets brevbärare, som hade ansvar för att skjuta djuren. De hade varit så vana att se Hardy gå och dela ut post i sin uniform, hans ljusa skjorta, de svarta byxorna med pressveck, de hade varit så vana att se honom komma körande i sin lilla senapsgula postbil, och så stod han plötsligt där på Rheas mammas gårdsplan med ett vitt plastförkläde knutet om midjan och satte det som Rhea visste hette *bultpistol* mot fårens panna. Flera av fåren hade namn, det var det värsta med att de blev dödade. Att de hette något. De hade haft bra utsikt uppifrån taknocken, kunde se landsortskyrkan, de ljusgröna sädesåkrarna, kälkbacken borta i andra änden av dalen och en hög, blå himmelskupol. De hade sett blodet flyta den sommardagen, Rhea och Sofia, åtminstone var det så hon mindes det. Hur hela gårdsplanen hade varit nersölad med blod.

Hans syntes inte till när hon gick tillbaka på stigen. Hon klev ur gummistövlarna och gick in till Birgitte som stod med ryggen mot henne, spenslig och mörkhårig, och skalade potatis till den potatis-sallad hon hade sagt att hon föredrog att laga själv. I morse hade de ställt upp ett långbord i vardagsrummet, hämtat extra stolar, och Rhea hade gjort en välkomstdrink. Hon slog sig ner i kökssoffan. Det låg ett gammalt nummer av Samvirke på matbordet, hon sträckte sig efter det och bläddrade igenom ett par artiklar. Till slut fastnade hon för en som handlade om varför optimister lever längre. Artikeln tog avstamp i en undersökning från Boston University, som inte mindre än femtiotusen personer hade deltagit i, och slutsatsen var, föga för-

vånande, att de försöksdeltagare som såg ljusast på tillvaron utvecklade mindre stress. Inte enbart optimism, löd slutsatsen, utan till och med en viss överoptimism, var fördelaktig här i livet.

Hon slog ihop tidningen och frågade Birgitte om hon hade haft en bra dag. Utan att lyfta blicken från potatisskalandet berättade Birgitte lite om tillvaron på grundskolan där hon jobbade. Bland annat berättade hon om en elev i femte klass, Snorre, som nyligen hade kastat en tegelsten i huvudet på en annan pojke. Varför han nu hade fått öknamnet ”Tegelstenen”. Händelsen var kulmen på en lång rad problem, som alla involverade Snorre. Idag hade det därför hållits krismöte med de två föräldraparen. Birgitte skulle egentligen föredra att Snorres föräldrar tog konsekvenserna och flyttade honom till en annan skola. Rhea anade att det rörde sig om en långdragen historia. Birgitte förklarade att Snorre var den primära orsaken till att femteklassen var dysfunktionell.

”Ett enda barn kan göra större skada än man skulle kunna tro”, sa hon.

”Föreslog du det för Snorres föräldrar?” sa Rhea. ”Att han skulle byta skola?”

”Det gjorde jag faktiskt.”

Birgitte stod fortfarande bortvänd.

”Och hur reagerade de på det?”

”Nja, det var de väl inte precis hågade att göra.”

Genom fönstren såg Rhea Hans snedda över gårdsplanen. Bakom honom ven blåsten genom lindarna.

”Ganska galet, ändå. Att kasta en tegelsten i huvudet på ett annat barn.”

”Det får man säga. Han fick åka till sjukhuset och sys med tre stygn.”

”Hur gamla är de?”

”Tio elva år.”

Birgitte slog sig ner med en kopp nescafé och började skrolla. Rhea satt kvar i ett par minuter utan att säga något. Innan hon bröt upp

bytte de några ord om något som de med jämna mellanrum berörde i kollektivet, nämligen varför ingen av deras vänner i Köpenhamn någonsin kom och hälsade på, inte ens när de höll öppet hus.

”Jag hade åtminstone hoppats att Tao och Jena skulle kika in”, sa Birgitte.

”Ja”, sa Rhea.

Hon kollade på telefonen. Det var dags att komma iväg. Hon reste sig och plockade bilnycklarna ur keramikskålen. Ute i hallen tog hon på sig sin mörkblå fleecetröja, klev i gympaskorna, stack in huvudet i köket och sa hejdå.

”Kan du förresten köra förbi biltvätten på vägen?” sa Birgitte.

”Är det verkligen nödvändigt?”

”Det tycker jag. Jag skulle föredra att bilen inte ser ut som ett dammig vrak när hela grannskapet kommer på besök.”

Ögonblicket efter sneddade Rhea över gårdsplanen. På håll blippade hon Peugeot till liv, öppnade dörren och satte sig. Bilen behövde inte bara en tvätt, den behövde också dammsugas: mattorna var smutsiga och det låg godispapper och läskflaskor överallt. Det kunde Birgitte få fixa. Medan hon körde genom landskapet och utmed de skördade åkrarna funderade hon på en gammal idé. Den gick ut på att lämna journalistiken och bli trädgårdsmästare. Kanske berodde det på förmiddagens äppelplockande. Ett tag hade det förefallit henne vara en lösning på alltihop. Hon hade pratat med en gammal bekant som just hade blivit klar, själva utbildningen verkade rätt intressant, men i praktiken var det visst inte särskilt omstörtande att jobba som trädgårdsmästare. Köra runt i en bil från parkförvaltningen i Danmarks förorter. Bränna ogräs, klippa gräs på en kyrkogård, transportera trädgårdsavfall. Att utbilda sig till trädgårdsmästare kunde säkert leda till många andra saker, det blev väl vad man gjorde det till, men oavsett vad så hade Rhea så sakteliga övergett idén.

Hon körde ut ur Damme, förbi den röda gården där det i somras hade stått en stor bod med allt möjligt bråte, och längre ner passerade

hon den trelängade gården som sålde antika möbler året runt. Himlen över Møn var ännu vit av moln. Solen lyste genom dem som en projektor. Så dök Birgitte upp i hennes tankar. Hennes evinnerliga ordvändning: *jag skulle föredra*. Man förde sällan ett samtal med henne utan att uttrycket dök upp, det var mycket i världen som Birgitte skulle föredra om det var annorlunda, och hon var alltid helt öppen kring det.

Vad skulle Rhea föredra?

Hon bromsade in i den stora T-korsningen. En blå traktor körde runt på åkern mittemot. Det kom en längre karavan av bilar från vänster, flera av dem med släp, sedan blev det fritt.

Hon skulle föredra att sociala medier inte fanns. Hon skulle föredra att de aldrig hade uppfunnits. Hon skulle föredra att reklam var förbjudet i hela världen. All reklam, för varenda produkt, överallt. Hon skulle föredra att ett år varade mycket längre, att planetens bana kring solen var vidare och mäktigare, så att årstiderna blev oändliga, vintrar så kalla och mörka att man till slut glömde allt om sommarens värme och motsatt: eviga, torra somrar. Hon skulle föredra att ha sex lite oftare. Hon skulle föredra att ha smalare midja och bredare höfter och inte vara så platt och kantig. Hon skulle föredra att hon var bättre på att le. Ett naturligt, avslappnat leende, vänt mot världen.

Hon kastade en blick ut genom sidorutan och fick syn på Shellmacken. Hon skulle också föredra att Birgitte inte hade bett henne köra till biltvätten. Hon tvekade ett ögonblick innan hon fortsatte förbi utan att sänka farten. Hon hade aldrig kört en bil genom en allmän tvätt förut, men hon kunde föreställa sig proceduren. Något med ett guldkort. Något med en uppsjö val via tryck på oöverskådliga kontrollpaneler, något med att biltvätten inte funkade när hon äntligen hade lyckats köra upp bilen korrekt på rampen, något med att hon till slut måste tillkalla hjälp inifrån macken, medan kön bakom henne växte sig längre och längre, full av otåliga män som aldrig i sitt liv hade upplevt det minsta problem med en biltvätt.

Inne i Stege parkerade hon framför Superbrugsen. Genom framrutan såg hon rätt in i en vepa i mänsklig storlek. Bara granolabaren till höger på fotot var lika stor som ett förskolebarn. Hon klev ur utan att ställa p-skivan och begav sig in mot centrum, förbi XL-Bygg och över bron. I hamnen höll en segelbåt på att lägga till, längre ut i sundet låg ett par med hissade segel i sneda vinklar.

Det var bara mycket motvilligt som Rhea för ungefär ett år sedan hade börjat gå till psykolog. Hennes mamma hade i stort sett krävt det, när krisen var som värst. Bland annat hade hon föreslagit meta-kognitiv terapi, en terapiform som, såvitt Rhea förstod, skulle hjälpa en med att tänka färre negativa tankar, ett förslag som hon utan att tveka hade avvisat. Men hon hade gått med på att börja träffa en klassisk samtalsterapeut, och denna terapeut var Lis.

Hon fortsatte uppför gågatan, svängde in i stadens gamla del, där Lis hade sin praktik en våning upp i ett mörkgult hus. Den medelålders, lätt fyrkantiga terapeuten tog som alltid emot henne på trappavsatsen, som alltid skakade de hand, och som alltid doftade det av cigaretttrök och parfym. Det hade snabbt blivit en vana att prata med Lis om det som helt enkelt föll henne in. Det skulle inte bli för djupt eller för komplicerat, tvärtom, det hade Rhea bestämt från början; så länge hon gick från samtalet på bättre humör än när hon kom, var målet uppnått.

”Varsågod och slå dig ner, Rhea.”

”Tack.”

Hon satte sig i fåtöljen och la håret bakom öronen. Som alltid såg hon sig omkring lite i rummet innan hon började prata: den indiska mattan på golvet som hon visste härstammade från en resa till Ladakh någon gång på sjuttioalet, de två grafiska trycken med Matissemotiv, maskerna från olika världsdelar, och solljuset, som just nu sken in genom fönstret, enbart hindrat av en trädkrona vars skuggor flimrade runt på bokhyllan bakom terapeuten. De kunde prata om alla möjliga saker. De kunde prata om Rheas pappa som försvann hem till USA

när hon var barn. De kunde prata om övergreppet hon blev utsatt för under backpackerresan efter gymnasiet. De kunde prata om hennes grundläggande brist på tillit till andra människor, till världen som sådan, vilket hade varit en av övergreppets konsekvenser, att hon hade förväntat sig en katastrof runt vartenda gathörn sedan dess. De hade kunnat prata om så mycket, Rhea och Lis, men varför skulle de röra sig mot så stora och invecklade saker? Det enda som låg och väntade i slutet av komplicerade ämnen var ännu större komplexitet, det enda som hände när man utforskade sina egna psykologiska trauman var att allting bara blev ännu mer ogenomträngligt, det var åtminstone Rheas teori, och idag slutade det därför med att de pratade om hennes betänkligheter inför öppet hus-tillställningen. De pratade om äppelplockning och potatissallad. Rhea berättade om Hans som tycktes vila så starkt i sig själv, och som alldeles naturligt delegerade uppdrag till folk omkring sig. Och hon berättade om Birgitte, som tvärtom föredrog att göra allting själv, precis som Rhea.

”Det är som om jag aldrig har lärt mig att samarbeta”, sa hon utan att ta blicken från den indiska mattan. ”Det är så där lite antingen eller med mig.”

”Hur då antingen eller?” sa Lis.

Rhea försökte förklara hur hon alltid hade varit bäst på att antingen låta sig ledas till närmast total osjälvständighet, helt enkelt lyda order, eller tvärtom ta fullt ansvar för ett projekt. Området däremellan, som man kanske skulle kunna kalla samarbete, det hade hon aldrig varit bra på. Ända sedan grundskolan mindes hon att det varit så. På den tiden hade hon varit aktivt emot varje slags grupparbete. Antingen tog hon hela initiativet och kunde lösa en gemensam uppgift i stort sett på egen hand utan att låta de andra få en chans, eller så checkade hon ut helt och blev fullkomligt passiv, lät resten av gruppen göra vad de ville.

”Kanske är det också därför jag fungerar dåligt i relationer”, sa hon. ”För det är väl också en sorts samarbete.”

”Nu är du hård mot dig själv.”

”Är jag?”

Lis nickade.

”Saknar du att ha en relation?”

Rhea tittade upp i taket.

”Jag vet inte riktigt. Kanske. Men jag kan nästan inte föreställa mig det längre. Nåväl, det känns som en enorm kontrollförlust bara”, sa hon för att återvända till ämnet öppet hus. ”Att vårt kollektiv fylls med folk jag inte känner. Om det åtminstone fanns ett program eller en plan för dagen. Men det är bara en massa löst prat. Jag kan redan förnimma lusten att låsa in mig på toaletten och stanna därinne i en halvtimme.”

Lis log.

”Det låter säkert väldigt neurotiskt”, sa Rhea.

”Det skulle vara aningen neurotiskt, ja. Men gör det så mycket?”

”Åjo.”

”Testa att låta bli att döma dig själv. Testa att acceptera istället. Du är den du är. Allt med dig behöver inte förändras.”

Det uppstod en kort paus. Till slut bröt Lis den och började prata om maratonlöpare. De maratonlöpare som klarade sig bäst, förklarade hon, var vanligtvis de som förmådde fokusera på enkla saker under de fyrtiotvå ansträngande kilometerna. Till exempel sina egna hjärtslag. En maratonlöpare skulle inte bry sig om träden för mycket, landskapet och åskådarna, det bästa var att fokusera på något vardagligt. Och det gällde faktiskt alla idrottsdiscipliner där utövaren var ensam.

Fokusera på något vardagligt.

Rhea funderade på det. Det lät som ett klokt råd. Fast å andra sidan verkade det kanske inte så fantastiskt lugnande att lyssna för mycket på sin egen hjärtrytm? Egentligen ville hon helst glömma att hon hade en kropp fylld med livsviktiga organ, en hjärna fylld med invecklade förbindelser, lever och njurar som kunde svikta, blod som kunde bilda proppar, ett bultande hjärta som vartenda ögonblick skulle kunna sluta slå.

”Testa om du kan fokusera på det sättet i eftermiddag”, sa Lis.
”Det skulle ju kunna vara en övning. Istället för att försöka omfatta alltihop så kan du prata med någon av grannarna. Skulle det kunna vara en uppgift till nästa gång? Att inleda ett samtal med någon du aldrig har haft något att göra med förut?”

Rhea tänkte genast på Tommy.

”Kanske”, sa hon. ”Jag funkcar ändå bäst på tumanhand. Trots att jag precis har suttit och sagt att jag funkcar dåligt i relationer.”

Rhea lutade huvudet i händerna och satt så en lång stund. Känslan av att inte hänga ihop, av att vara paradoxal och självmotsägande på de mest grundläggande psykologiska planen, hade väckts. Som ett elakt, välbekant djur.

”En annan sak, Rhea”, sa Lis, ”i förhållande till kontroll. För det är nog kontroll det här i slutändan handlar om. Ibland är det som om det först är när man släpper kontrollen som man uppnår den. Förstår du hur jag menar?”

”En fråga om tillit?”

”Det skulle man väl kunna koka ner det till.”

Rhea funderade på det.

”Det låter rätt. Men också svårt. Att få kontroll genom att släppa den. Det låter som något man bara kan drömma om.”

”Ett dagligt arbete”, sa Lis.

De reste sig. Solljuset och skuggorna flimrade ännu ljudlöst på bokhyllorna bakom terapeuten. De fyrtiofem minuterna hade gått.

”Det ser ut som om det har klarnat”, sa Rhea.

Lis svarade med ett leende och en utsträckt hand.

Rhea tog den.

”Tack för idag, Lis.”

Ett mörkgrått moln gled in framför solen när hon klev ut i blåsten. Hon drog ner blixtlåset på fleecetröjsfickan, tittade på klockan och konstaterade att det inte längre var förmiddag.

Vanemässigt skannade hon den gångna timmen i jakt på dumma

saker hon eventuellt hade sagt. Som en rovfågel på jakt flög hon högt in över sig själv. Självvrannsakande och själviakttagande in absurdum, det var Rhea, det kunde en psykologtimme i veckan inte ändra på. Ibland när hon skulle somna kunde hon slås av saker hon hade sagt för länge sedan, småtöntiga anmärkningar hon hade kommit med i något avlägset socialt sammanhang, och som fortfarande kunde plåga henne.

Hon gick genom stan med septembervinden i ansiktet. Ett ljummet, fladdrande motstånd mot pannan, kinderna, halsen. På Superbrugsen köpte hon öl, läsk och chips. Hon mindes också att hon behövde en ny deodorant. Hon stod kvar framför hyllorna alldeles för länge: Biotherm, Nivea, Änglamark eller Neutral? Obeslutsamhet, obeslutsamhet. Till slut slöt hon ögonen och sträckte sig på måfå efter endera av dem. Hon lämnade Stege i västlig riktning, körde tillbaka mot kollektivet, som om mindre än två timmar skulle fyllas med människor hon borde ha beblandat sig mer med för länge sedan. På hemvägen åkte hon förbi Shellmacken. Det var ingen kö framför biltvätten, hon klev ur, läste instruktionerna, genomförde de nödvändiga momenten, det gick bra alltihop, och ögonblicket därpå snurrade borstarna kring Peugeotten inne i halvmörkret, som vore bilen kortvarigt huvudpersonen i en våt, maskinell balett.